



PORTAL PALAČE NIMIRA

i rustičnu Pietà u luneti glavnoga portala 1514; istome autoru treba pripisati i obnovu ciborija. U drugoj pol. XVIII. st. unutrašnjost katedrale postupno poprima barokni izgled; grade se oltari (vrsne mramorne intarzije na antependijima s prikazima Sv. Kristofora i Sv. Marije). Oltarna slika u glavnoj apsidi pripisuje se rapskome slikaru M. Ponzoniju-Pončunu. Svod sa štukaturama nad glavnim brodom izveli su 1798. J. i C. Somazzi (uklonjen šezdesetih godina XX. st.). Zvonik, nedaleko od crkve, sagrađen je tijekom XII. i poč. XIII. st. po lombardijskome uzoru. Izvorno je bio pokriven kvadratičnom piramidom, dok je vitka šesterostrana piramida podignuta u XV. st.; završna je terasa ogradena elegantnom renesansnom balustradom. Ženski benediktinski samostan Sv. Andrije zanimljiv je graditeljski sklop s dijelovima iz XI–XVIII. st. Crkva je izvorno sagrađena kao ranoromanička trobrodna bazilika s tri polukružne apside. Fragment natpisa koji se može povezati s gradnjom datira se u XI. st. Pročelje s portalom ranorenesansnih obilježja pregrađeno je u drugoj pol. XV. st.; romaničke konzolice očuvale su se pod krovnim vijencem. Unutrašnjost je barokizirana; stupovi i kapiteli su obloženi baroknom štukaturom. Vrstan je rad drveni oltar iz XVIII. st. U crkvi i samostanu ima dijelova kamenoga namještaja iz predromaničkoga i romaničkoga razdoblja, te nekoliko ant. ulomaka. Zvonik s južne strane pročelja sagrađen je 1181 (natpis uzidan u zid prvoga kata). — Crkva Sv. Ivana Evanđelista bila je izvorno starokršć. trobrodna bazilika. U XI. se st. uz nju gradi benediktinski samostan, a crkva se preuređuje u romaničkim oblicima. Oblik i širina apside omogućile su izgradnju ophoda oko oltara (deambulatorija) — jedinoga u krugu dalm. romanike. Kapiteli stupova koji su nosili polukulat apsida i svod ophoda imaju ranoromaničke osobine iz druge pol. XI. st. Podovi u crkvi bili su ukrašeni mozaicima (tragovi očuvani u apsidi). U XV. st. pri-

građuju se crkvi nove kapele na kojima radi A. Aleši. Crkva i samostan napušteni su sred. XIX. st., nakon što su kratko vrijeme bili sjedište biskupa; danas su očuvani samo ostaci. U XII. je st. sagrađen s južne strane svetišta crkve romanički zvonik nalik onome uz crkvu Sv. Andrije. — U Kaldancu se nalazi romanička crkva Sv. Katarine i ostaci kapele uz sjev. zid katedrale iz istoga doba. — Na otočiću Sv. Jurja, koji zatvara ulaz u gradsku luku, vide se ostaci crkvice pravokutne osnove s polukružnom apsidom romaničkih obilježja.

Uz sjeverozap. se zidine nalazi crkva Sv. Kristofora iz XV. st., s jednostavnim portalom i rozetom na pročelju. Napuštena u XIX. st., nedavno je obnovljena i u njoj se nalazi gradski lapidarij s mnogobrojnim izlošcima od antike do XVIII. st., među kojima se ističe nadgrobna ploča obitelji Crnota, rad A. Alešija — Crkva Sv. Frane u parku izvan grada sažidana je u drugoj pol. XV. st. u kasnogotičkim i ranorenesansnim oblicima. Pravokutni, izduženi brod i četvrtasto svetište presvođeni su gotičkim prelomljenim svodom. Na intradosu trijumfalnoga luka isklesani su grbovi donatora — gotovo svih najpoznatijih rapskih patricijskih obitelji. Očuvana je nadgrobna ploča utemeljitelja crkve i samostana fra Matije Bošnjaka. Pročelje crkve od pravilnih klesanaca ukrašeno je na zabatu trima renesansnim stiliziranim školjkama. Na portalu je natpis iz 1491, a vješto izrađeni festoni na arhitravu u maniri su kiparske radionice I. Duknovića, čiji sljedbenik P. Trogiranin boravi u to vrijeme na Rabu. Samostan je porušen poč. XX. st. i na njegovu je mjestu danas gradsko groblje.

Na samome vrhu poluotoka smješten je samostan Sv. Antuna Opat, osn. krajem XV. st. Crkva je u cijelosti pregrađena, a očuvano je gotičko svetište presvođeno križno-rebrastim svodom. U crkvi su dva lijepa barokna oltara, nekoliko nadgrobničkih ploča iz XV. i XVI. st. i vrijedno kasnogotičko raspelo, a u samostanu slika s prikazom Raba iz XVI. st. — U neposrednoj blizini Sv. Antuna pronađeni su ostaci jednobrodne romaničke kapelice s polukružnom apsidom. — Crkva Sv. Križa sagrađena je u drugoj pol. XVI. st. na mjestu srednjovjekovne koja se spominje 1286. kao gradski hospicij benediktinske opatije Sv. Petra u Supetarskoj Dragi. Unutrašnjost je barokizirana u XVIII. st. (štukature braće Somazzi iz 1799); slika glavnoga oltara pripisivala se F. Benkoviću i G. Guardiju.

Na mjestu na kojemu se vjerojatno nalazila starokršć. bazilika Sv. Tome, na SZ strani slikovite piazzete, sagrađeni su 1573–78. kasnorenesansna crkva Sv. Justine i benediktinski samostan rapskih pučanki. Drveno barokno pjevalište u crkvi oslanja se na stupove s ranoromaničkim kapitelima. U crkvi se danas nalazi izložba crkv. umjetnosti. Ističu se prijenosni oltarić s pozlaćenim bakrenim pločicama na kojima su u tehnici kloazoniranoga emajla prikazani apostoli, a što ga je gradu darovao kralj Koloman; fragmenti iluminiranoga evanđelistara iz XI. st.; srebrni pozlaćeni relikvijar za glavu Sv. Kristofora s iskucanim prizorima iz svečeva života (poč. XIII. st.); poliptih Paola Veneziana; renesansna terakota Majka Božja s Kristom iz XV. st., toskanske provenijencije; mnogobrojni ulomci predromaničke skulpture i nekoliko oltarnih pala iz XVI–XVIII. st. Veći dio tih umjetnina potječe iz riznice katedrale. — Crkva Sv. Ante Padovanskoga podignuta je 1675; na baroknome oltaru je pala s prikazom donatora F. Brazze.

LIT.: W. Schleyer, *Arbe. Stadt und Insel*, Wiesbaden 1914. — V. Brusić, *Otok Rab*, s. a. — C. Fisković i K. Prijatelj, *Albanski umjetnik Andrija Aleši u Splitu i Rabu*, Split 1948. — Lj. Karaman, *Pregled umjetnosti u Dalmaciji*, Zagreb 1952. — Isti, *Dalmatinske katedrale*, Radovi HJZ, 1963, 10. — Horvat–Matejčić–Prijatelj, *Barok*. — N. Jakšić, *Tipologija kapitela XI. st. u Dalmaciji*, SHP, 1983, 13. M. Dom.

**RABAC**, naselje na I obali Istre. Nekada manje selo i luka, sada razvijeno turističko središte. — Kapela Sv. Andrije, jednostavne pravokutne osnove, ima portal i prozore gotičkih osobina. Iz kapele potječe drveni gotički kip Sv. Andrije iz prve pol. XV. st. (sada u Biskupiji u Poreču).

LIT.: B. Fučić, *Izvjestaj s puta po Istri 1949. godine*, Ljetopis JAZU, 1953, 57, str. 102. — V. Ekl, *Gotičko kiparstvo u Istri*, Zagreb 1982, str. 50.

**RABLJANIN, Ivan Krstitelj** → IVAN KRSTITELJ RABLJANIN

**RABUZIN, Ivan**, naivni slikar (Ključ kraj Novog Marofa, 27. III. 1921). Izučio stolarski zanat u Zagrebu i Zemunu. Završio majstorski odjel Obrtne škole u Zagrebu 1948. U to doba (1945/46) polazio večernji tečaj crtanja (K. Angeli Radovani). Premda ta poduka čini temelj njegove lik. kulture, R. će ostati samouk koji svijet oko sebe gleda očima prvodošloga, pa se ne može osloniti na tuđe iskustvo i preuzetu, posuđenu formu. Važnije su godine u njegovoj afirmaciji: 1956, kada priređuje prvu samostalnu izložbu; 1958, kada na Saveznoj izložbi amatera Jugoslavije osvaja 1.